

Kurzusleírás (tematika)

Kurzus neve: Médiaelmélet, Mozgókép- és Hangkultúra				
A kurzus oktatói, elérhetőségei: Fábics Natália (fabics@mome.hu) ; Hajnóczy Csaba (hajnoczy@mome.hu)				
Kód: B-SZ-401-MI-20212201-10	Tantervi hely: BA	Javasolt félév: BA1	Kredit: 5	Tanóraszám: 108 Egyéni hallgatói munkaóra: 42
Kapcsolt kódok:	Típus: előadás	Szab.vál-ként felvehető-e? Igen	Szab.vál. esetén sajátos előfeltételek: A Média Intézet BA1-es évfolyama számára!	
A kurzus kapcsolatai (előfeltételek, párhuzamosságok):				
A kurzus célja és alapelvei: <p>A médiaműveltség fejlesztése: a médiaszövegek értésének és értelmezésének fejlesztése, az audiovizuális tartalmak társadalmi szerepének, működési logikájának tisztázása, különös tekintettel az újmédia tartalmakra. Ez utóbbi területen kiemelten fontos a fogalmak tisztázása, a rendszerben való gondolkodás és értelmezés, tekintve, hogy miközben a hallgatók életében az újmédia eszközök és tartalmak különleges szerepet töltenek be – befogadóként és alkotóként, létrehozóként egyaránt.</p> <p>A technikai képreprodukciók és a valóság viszonya, a mozgóképi és internetes tartalmak megnövekedett szerepe a tapasztalati világ reprodukálásában és a személyközi kommunikációban olyan ismeretek, melyeknek tudatosítása a Média Intézet hallgatói körében alapvető elméleti kérdés (is) a későbbi tanulmányaik előkészítése során. Tudatosítani kell olyan kérdéseket, hogy mi a mediatizáló kommunikáció, a média tartalmak és a minőségi kultúra viszonya, ezen tartalmak veszélyeztetik-e és ha igen, milyen szempontból az egyén autonómiáját (információfüggőség, kényszerfogyasztás), de azt is, hogy a technikai képreprodukció és a hálózati kommunikáció hogyan tud alkalmas lenni a kultúra védelmére és terjesztésére, a kreatív önkifejezésre, az alkotói programokban milyen szerepet tölthet be, és így tovább. A tárgy ugyanakkor eszközöket ad a hallgatóknak a tömegkommunikációs eszközök, a média, a film kritikus és szuverén használatára, illetve alkalmazására, az azokkal kapcsolatos történelmi, társadalmi és kulturális összefüggések felismerésére.</p>				
Médiaismeret <p>A hallgatók bevezetése a médiajelenségekkel kapcsolatos elvontabb társadalomtudományi gondolkodás világába, alapot teremtve a konvenciókon túlmutató művészi alkotások befogadásához, értelmezéséhez, majdán létrehozásához. Ugyancsak cél az új média-nyelvhasználat rendszerezett megismerése és értő használata.</p>				
Mozgóképkultúra				

A hallgatók megismertetése a kép- és filmelemzés alapvető módszertani sajátosságaival, az álló- és mozgóképek elemzésének és esztétikai vizsgálatának alapelveivel, ugyanakkor alapozást kapnak a későbbi film-, fotó-, illetve médiatörténeti és elméleti tanulmányaikhoz.

Hangkultúra

Áttekintés a nyugati műzene történetéről, az európai kultúra gyökérszerepének, integritásának és aktualitásának jegyében. Az egymást követő stíluskorszakok legfontosabb tendenciáinak, mestereinek, remekműveinek megismerését és számbavételét szolgálja, különös tekintettel az opera multimediális műfajára. Alapvető célja a hallgatók stílus-ismeretének megalapozása.

Tanulási eredmények (fejlesztendő szakmai és általános kompetenciák):

Tudás

- Tájékozott az egyes szaktörténeti nézőpontok terén a média, a mozgókép- és hangkultúra főbb módszereit és elméleteit illetően.
- A Média Stúdió tárgyi gyakorlati képzésének elméleti keretbe foglalása.
- A média, a mozgókép és a vizuális művészetek szerepe és felelőssége a társadalomban, az emberek közti kommunikációban.
- A média, a mozgókép- és hangkultúra alapvető fogalmainak megismerése.
- Átfogó ismeretei vannak a média, a mozgókép- és a hangkultúra főbb elméleteiről, alapelveiről, stíluskorszakairól és irányzatairól, fontosabb alkotásairól.
- A vizuális művészetek alkotásainak elemzéséhez szükséges eszközök megismerése és elsajátítása.

Képesség

- Audiovizuális szövegek szövegértési képességének fejlesztése
- Írott szakszövegolvasási és -értelmezési képességek fejlesztése.
- Véleményét szakmai szempontokkal alá tudja támasztani.
- Képes az egyes szakmai nézőpontok szintetizálására.
- Képes önálló szakmai álláspontot kialakítani a jelen szakmai kérdéseiben szaktörténeti és -elméleti érvekre támaszkodva.
- A megszerzett ismereteket be tudja építeni a tervezés és alkotás, illetve a kutatás folyamatába.
- A médiászövegekben és a filmművészeti alkotásokban megjelenő kulturális minták felismerése.
- A tömegkommunikációs eszközök kritikus és szuverén használata.
- Történelmi, társadalmi és kulturális összefüggések felismerése a média szövegekben és a filmművészetben.
- Képes rá, hogy összetett tények, jelenségek ok-okozati viszonyait felismerje, komponenseit elkülönítse és adott szempontok mentén strukturálja.

Attitűd

- Elkötelezett saját szakterülete irodalmának mély ismerete iránt.
- Elkötelezett saját szakterülete, valamint a Média Intézetben belül oktatott más szakterületek alkotásainak, tartalmainak ismerete iránt.
- Nyitottság a más szakterületekkel való együttműködések során.
- Nyitottság az új ismeretekre, szempontokra, módszerekre.

Autonómia és felelősségvállalás

- Rendelkezik a saját és társai szakterületének alapismereteivel, tájékozott a kortárs média-, mozgókép- és hangkultúra terén.
- Hiteles, szakmai ismereteken alapuló véleményalkotásra törekszik.
- Oktatói iránymutatás mentén önállóan tájékozódik és megvalósítja vállalt feladatait. Változó helyzetekben mozgósítja tudását és képességeit.
- Elfogadja és hitelesen közvetíti szakterületének társadalmi szerepét, értékeit.

A kurzus keretében feldolgozandó témakörök, témák, a félév menetrendje.

Hétfőnként 13:40-es kezdéssel kerül sor a *Hangkultúra* órákra Hajnóczy Csaba vezetésével, csütörtökönként 13:40-16:30 között a *Médiaelmélet és Mozgóképkultúra* órákra Fábics Natália vezetésével.

3. hét (szeptember 21.)

Médiaismeret

Manipulál a média?

Témák és fogalmak: médiaimperializmus, kulturális imperializmus, cenzúra, propaganda, médiahatás, a média hatásának elméleti modelljei.

Mozgóképelmélet

Az állókép és a filmkép: a képek forradalma, a képek retorikája, kontextusa, kategorizálása, képkivágás, keret, kompozíció, elrendezés stb.

Kötelező filmek:

Welles: *Aranypolgár* (1941)

<https://drive.google.com/drive/folders/1Aztkpr50sz0n4MzLVbqzPISHbhvS3PJz?usp=sharing>

Lang: *Metropolis* (1927) <https://www.youtube.com/watch?v=skY2eDN7CoE>

4. hét (szeptember 28.)

Médiaismeret

A média társadalmi szerepe: a nyilvánosság értelmezése, történeti variációk, a kommunikáció történetének fordulópontjai és a nyilvánosság, a média nyelve, a médiaszövegek értelmezése.

Mozgóképelmélet

Az állókép és a filmkép (folyt.): plánok, térillesztés és nézésirányok, mélységélesség, mélységi szerkesztés, gépállások, kameramozgás stb.

Kötelező filmek:

Hitchcock: *Psycho* (1960)

Francis Ford Coppola: *A keresztapa* (1972)

5. hét (október 5.)

ZH1: filmismereti teszt a kötelező filmek alapján, tesztkérdések, elemzési feladat.

Médiaismeret

A média kifejezőeszközei: az új média formanyelvi sajátosságai.

Mozgóképelmélet

A montázs: montázstipológiák, az elbeszélő/narratív montázs, a nem elbeszélő/nem narratív montázs (ritmusszervező, grafikai montázs, asszociatív), a belső montázs, a függőleges montázs, a hosszú snitt, videó esztétika.

6. hét (október 12.)

Mozgóképelmélet

A montázs (folyt.)

kísérleti film, filmes avantgarde

Kötelező filmek:

Válogatás korai rövidfilmekből: Lumieres: *A munkaidő vége* (1895), *A vonat érkezése* (1895), *A kisbaba reggelije* (1895), *A megöntözött öntöző* (1895)

Méliès: *Utazás a Holdba* (1902)

Porter: *Egy amerikai tűzoltó élete* (1903)

Eisenstein: *Patyomkin páncélos* (1925)

Bunuel: *Andalúziai kutya* (1929)

válogatás avantgarde rövidfilmekből: Léger-Murphy: *Gépi balett* (1924), Man Ray: *Visszatérés az értelemhez* (1923), Kirsanoff: *Menilmontant* (1926), Richter: *Délelőtti rémálom* (1928), Richter: *Rhythmus 21* (1923)

7. hét (október 19.)

Médiaismeret

Befolyásolás: tömegkommunikáció, védelmi szűrők, lineáris kommunikációs modell, körkörös kommunikációs modell, kontextus

A tömegkommunikáció napjainkban: internet, digitális média, médiakonvergencia, részvételi kultúra.

Mozgóképelmélet

A propaganda film stílusjegyei.

Kötelező filmek:

Kertész: *Casablanca* (1942)

Wachowski és Wachowski: *Mátrix* (1999)

8. hét (október 26.)

ZH2: filmismereti teszt a kötelező filmek alapján, tesztkérdések, elemzési feladat.

Mozgóképelmélet

Film és elbeszélés: az elbeszélés szerkezeti elemei, klasszikus elbeszélésmód és annak destrukciója, az elbeszélés diegetikus és non-diegetikus elemei.

Kötelező filmek:

Griffith: *Magányos villa* (1909)

Resnais: *Tavalý Marienbadban* (1961)

Godard: *Kifulladásig* (1960)

9. hét (november 2.)

Médiaismeret

Arculat: vállalati arculat, a vizuális arculat elemei.

Mozgóképelmélet

Film és elbeszélés (folyt.): az elbeszélés szerkezeti elemei, klasszikus elbeszélésmód és annak destrukciója, az elbeszélés diegetikus és non-diegetikus elemei.

10.hét (november 9.)

Médiaismeret

A tömegkommunikáció napjainkban (folyt.): web 2.0, social media, mémek és társaik stb.
Önpromóció, saját arculat és/vagy image kialakítása.

Mozgóképelmélet

Filmes műfajok: a klasszikus műfajok, modern filmformák, műfaji revizionizmus.

Kötelező filmek:

- Ford: *Hatosfogat* (1939)
- Vidor: *Stella Dallas* (1937)
- Fassbinder: *A félelem megeszi a lelket* (1973)
- Wilder: *Kettős kockázat* (1944)
- Fosse: *Mindhalálig zene* (1979)

12. hét (november 23.)

Médiaismeret

Transzmediális történetmesélés, virtuális valóság, az immerzív élmény stb.

Mozgóképelmélet

Filmes műfajok (folyt.)

13. hét (november 30.)

ZH3: *filmismereti teszt a kötelező filmek alapján, tesztkérdések, elemzési feladat.*

Tanulásszervezés/folyamatszervezés sajátosságai:

A kurzus menete, az egyes foglalkozások jellege és ütemezésük (több tanár esetén akár a tanári közreműködés megosztását is jelezve):

- A tanórák elsősorban előadások, de bizonyos témák kapcsán interaktív. Beszélgetéseket kezdeményez a kurzus vezetője.

A hallgatók tennivalói, feladatai:

- Előadásokon való részvétel, jegyzetelés – az órai jegyzet a vizsgára való felkészülés alapja.
- Kötelező filmek megtekintése, a kurzus vezetője által a félév során jelzett menetrend szerint. (Mozgókép és Média esetében)
- A kötelező olvasmányok (szakirodalom) elolvasása, feldolgozása, a félév elején ismertetett menetrend szerint ezek alapján beadandók írása. (Mozgókép és Média esetében)
- Félév során a zárthelyi dolgozatok megírása. (Mozgókép és Média esetében)
- A kiadott heti feladatok elkészítése. (Mozgókép és Média esetében)
- Opcionálisan az előadások során ajánlott filmek megtekintése. (Mozgókép és Média esetében)
- Felkészülés a félév végi írásbeli vizsgára. (Hangkultúra esetében)

A tanulás környezete: tanterem

Értékelés:

(Több tanár és tanáronként külön értékelés esetén tanáronként megbontva.)

Fábics Natália, Médiaelmélet és Mozgóképkultúra

Értékelés módja:

- 3 ZH a szorgalmi időszakban az órai tananyag és a kötelező filmek alapján.

- Szakszövegértés beadandó a félév során 4 alkalommal, a félév elején ismertetett menetrend szerint, előre megadott szövegek alapján.
- Heti feladatok, a félév során összesen 6-8 alkalommal, az alkalmanként megadott határidővel.

Az értékelés szempontjai (mi mindent veszünk figyelembe az értékelésben):

- A fentiekben felsorolt ZH-k, beadandók és heti feladatok eredményeinek (öt fokozatú osztályzás) számtani átlaga.

Hajnóczy Csaba, Hangkultúra

Értékelés módja: Szóbeli vizsga; beadandó esszé; zenefelismerés

Az értékelés szempontjai (mi mindent veszünk figyelembe az értékelésben):

A húzott tétel kifejtésének színvonala, részletgazdagsága

Tételek:

1. A középkor zenéje (gregorián ének; a többszólamúság születése; trubadúrkultúra)
2. A reneszánsz zenéje
3. A barokk zenéje
4. Az opera születése, és története a XIX. sz. végéig
5. A bécsi klasszika művészete
6. A romantika zenéje
7. A zeneművészet a XIX. század végétől a II. világháborúig
8. A zene a XX. század második felében
9. A jazz története (20 pont)

Esszé téma: valamely klasszikus zenei, a klasszikus jazzhez tartozó, vagy népzenei mű, mint multimedialis elem részvétele filmben, dokumentált színházi előadásban, performanszban, alkalmazott alkotásban, dokumentált installációban stb. Látvány és hang együttműködésének elemzése.

Az esszé értékelésének fő szempontjai:

Relevancia - a feladat kiírásának megfelelő mű kiválasztása

Kép - hang összefüggések feltárása, analízise

Prezentáció, stílus

Saját nézőpont, saját gondolatok (20 pont)

Zenefelismerés:

5 zene – stílusismeret. A zenéket korszak, műfaj, apparátus szerint kell elhelyezni. Az ajánlott lista megtalálható a tankönyv végén. Számos zene letölthető a files.mome.hu-ról.

5 zene szerző és cím szerint. A listát ld. külön. Minden zene letölthető a a files.mome.hu-ról (20 pont)

Összesen 60 pont szerezhető, 50 % fölött (50,25-től) elégséges.

Az érdemjegy kiszámítása:

A kurzusra 1 érdemjegyet kapnak a hallgatók, a következő százalékos felosztás szerint:

Médiaelmélet 33%

Mozgóképkultúra 33%

Hangkultúra 34%

Kötelező irodalom:

Hajnóczy Csaba: *Hangkultúra 1* (2012)

Médiaelmélet és Mozgóképkultúra: félév elején a Google Classroomban kiosztott szövegértési feladatokban meghatározott szakirodalom.

Ajánlott irodalom:

Médiaismeret

Bajomi-Lázár Péter: *Manipulál-e a média*. Médiakutató, 2006/nyár.

https://mediakutato.hu/cikk/2006_02_nyar/04_manipulal-e_a_media

Bajomi-Lázár Péter: *Manipulál-e a média*. (frissített szöveg) Médiakutató, 2017/tél

Bajomi-Lázár Péter: *Média, hatalom. A Médiaimperializmus tézise*. Médiakutató, 2001/tavaszi.

https://mediakutato.hu/cikk/2001_01_tavaszi/05_media_hatalom/

Benjamin, Walter: *A műalkotás a technikai reprodukálhatóság korában*. 1980.

Berners-Lee, Tim: *The Next Web*, TED minielőadás (választható magyar felirattal).

http://www.ted.com/talks/tim_berniers_lee_on_the_next_web.html

Briggs, Asa-Burke, Peter: *A média társadalomtörténete. Gutenbergtől az Internetig*. Budapest, 2004. 32-83.

Campbell, Richard-Martin, Christopher- Fabos, Bettina G. (eds.): *Media Culture: An Introduction To Mass Communication*. Bedford/St. Martin's, 2017.

Eisenstein: *Montázs 1938*. IN *Eisenstein-tanulmányok* (szerk. Bárdos Judit). Budapest: Áron kiadó, 1998. 151-184.

Gerencsér Péter: *Bevezetés a web 2.0 definícióiba és ideológiáiba*. Apertúra, 2019/tél.

<http://uj.apertura.hu/2019/tel/gerencser-bevezetes-a-web-2-0-definicioiba-es-ideologiaiba/>

Habermas, Jürgen: *A társadalmi nyilvánosság szerkezetváltozása*. Budapest, 1971, 9-48.

Jenkins, Henry: *Convergence Culture: Where old and new media collide*. New York: New York University Press, 2006.

Jenkins, Henry: *Confronting the Challenges of Participatory Culture*. MIT. 2009.

Jenkins, Henry: *Transmedia Storytelling 101* (online handout). 2007.

http://henryjenkins.org/2007/03/transmedia_storytelling_101.html#sthash.gSETwxQX.dpuf

Manovich, Lev: *Az adatbázis mint szimbolikus forma*. 2001. <http://uj.apertura.hu/2009/osz/manovich/>

Mitchell, W.J.T.: *A műalkotás a biokibernetikus reprodukció korszakában*. 2003. <http://meonline.hu/en/vizualis-kultura/a-mualkotas-a-bio-kibernetikus-reprodukcio-korszakaban/>

Richardson, Joanne: *A taktikai média nyelvezete*. <http://www.c3.hu/~ligal/ManaJoanne1.htm>

Schudson, Michael: *The power of news*. Harvard University Press, 1996. pp. 1-37.

Simons, Jan: *Az iPhone és a YouTube között: a filmek mozgásában*. Apertúra, 2019/tél. http://uj.apertura.hu/2019/tel/simons_az-iphone-es-a-youtube-kozott-a-filmek-mozgasban/

Shifman, Limor: *Az internetes mémek definiálása*. Ford. Pölcz Róbert. Apertúra, 2016/ősz. <http://uj.apertura.hu/2016/osz/shifman-az-internetes-memek-definalasa/>

Sontag, Susan: *Platón barlangjában*. IN Sontag, Susan: *A fényképezésről*. Európa, Modern Könyvtár, 1977. 9-32. oldal.

Wiggins, Bradley E.–Bowers, Bret: *A mémek mint műfaj: a strukturációelmélet alkalmazása a mémelemzésben*. Ford. Füzi Izabella és Prax Levente. Apertúra, 2016/ ősz. <http://uj.apertura.hu/2016/osz/wiggins-bowers-a-memek-mint-mufaj-a-strukturacioelmelet-alkalmazasa-a-memelemzesben/>

Mozgóképkultúra

Altman, Rick: *A film és a műfajok*. In: NOWELL-SMITH, Geoffrey (ed.): *Oxford Filmenciklopédia*. Budapest: Glória, 1998. pp. 284–294.

Aumont, Jacques – Marie, Michel: *A filmelemzés meghatározása*. In: Kovács András Bálint (szerk.): *A kortárs filmelmélet útjai*. Budapest: Palatinus, 2004.

Bazin, André: *A fénykép ontológiája*. (ford. Baróti Dezső) IN Bazin, André: *Mi a film? Esszék, tanulmányok*. (vál. és szerk. Zalán Vince) Budapest: Osiris, 1999. pp. 16-23.

Bíró Yvette: *A hetedik művészet*. Budapest: Osiris, 1994.

Bordwell, David: *A klasszikus elbeszélésmód: a hollywoodi példa*. In: Bordwell, David: *Elbeszélés a játékfilmben*. Magyar Filmintézet, Budapest, 1996. pp. 169–216.

Bordwell, David: *A klasszikus elbeszélésmód*. In: Kovács András Bálint–Vajdovich Györgyi (szerk.): *A kortárs filmelmélet útjai*. Palatinus, 2004. pp. 183–228.

Bordwell, David–Thompson, Kristin: *Film Art. An Introduction*. McGraw – Hill, Bármelyik kiadás.

Deleuze, Gilles: *Keret és plán, keretezés és plánozás*. In: Deleuze, Gilles: *A mozgás – kép*. Budapest: Osiris, 2001, 21–43.

Eisenstein: *Montázs 1938*. In: *Eisenstein-tanulmányok* (szerk. Bárdos Judit). Budapest: Áron kiadó, 1998. 151–184.

Filmiskola: a mozgóképek (Gelencsér Gábor, Margitházi Beja és Varró Attila írásai). Filmvilág (2010 szeptember) no. 9. pp. 34 – 41.

Gunning, Tom: *„Nagyon finom teveszőr ecsettel rajzolták”: a filmes műfajok eredetei*. In: Kovács András Bálint–Vajdovich Györgyi (eds.): *A kortárs filmelmélet útjai*. Budapest: Palatinus, 2004. pp. 273–291.

Gunning, Tom: *Az attrakció mozija: A korai film, nézője és az avantgárd*. In: Kovács András Bálint–Vajdovich Györgyi (eds.): *A kortárs film elmélet útjai*. Budapest: Palatinus, 2004. pp. 292–303.

King, Geoff: *Látványosság, elbeszélés és a látványorientált hollywoodi blockbuster*. Metropolis (2012) no.4. pp. 8–18.

Király Jenő: *Frivol múzsa*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1993. pp. 367–381. és pp. 784–786.

Király Jenő: *Mágikus mozi. Műfajok, mítoszok, archetípusok a filmkultúrában*. Budapest: Korona, 1998. pp. 23–52. és pp. 53–84

Kovács András Bálint: *A film szerint a világ*. Budapest, Palatinus, 2002. pp. 7–84.

Kovács András Bálint: *Film és elbeszélés*. Budapest, Korona kiadó, 1997.

Kovács András Bálint: *Mozgóképelemzés*. Budapest: Palatinus, 2009.

Szergej Mihajlovics Eizenstein filmjei és filmelmélete. Metropolis 1998/3. 6–164.

Vincze Teréz: *Vágás és montázs: tér–idő–gondolat*. Filmvilág (2010) no. 10. 36–39.

Egyéb információk:

Máshol/korábban szerzett tudás elismerése/ validációs elv:

- nem adható felmentés a kurzuson való részvétel és teljesítés alól,
- felmentés adható egyes kompetenciák megszerzése, feladatok teljesítése alól,
- más, tevékenységgel egyes feladatok kiválthatók,
- teljes felmentés adható.

Tanórán kívüli konzultációs időpontok és helyszín:

Fábics Natália: csütörtök 11:30-13:30, előzetes egyeztetés szükséges

Hajnóczy Csaba: csütörtök 15:00-17:00, előzetesen egyeztetés szükséges